Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurî: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucurescî: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. seu 30 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe an.

Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francî.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorî.

Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banî. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 171. Braşov, Mercurî, 2 (14) August. 1895.

Dela Congresul naţionalităţilor.

(Raport special al „Gaz. Trans.")

Budapesta, 11 August n.

Mult s'au frământat şi sbuciumat în ei Ungurii dela putere, că óre ce sĕ facă: sĕ concédă orî nu Congresul naţionalităţilor, convocat pe diua de ierî. In cele din urmă, stând sub presiunea opiniei publice europene în ajunul Conferenţei interparlamentare dela Bruxella, cu care s'a adus în legătură întrunirea de ierî, şî-au dis: dintre două rele, totuşî e mai bine s'alegem pe cel mai mic: şi orî cât de neplăcut ar fi pentru noi de-a încuviinţa, ca Românii, Slovacii şi Sêrbii sĕ se înţelégă împreună asupra unei acţiunî comune contra nóstră, totuşî mai mult rĕu ni-ar causa, décă s'ar lăţi în lume părerea, că întru adevĕr naţionalităţile nu se pot nicî decum folosi de dreptul de întrunire. pe care Maghiarii îl esercitéză în aşa mare mĕsură.

Guvernul, în fine, a aflat un mijloc de-a eşi din impas dicênd, că permite întrunirea, dér nu ca Congres, ci numai ca adunare poporală. D-l Perczel şî-a salvat astfel consciinţa faţă cu şoviniştii estremî şi „népgyülés"-ul n'avea sĕ mai vateme aşa de mult orgoliul lor naţional.

Astfel se întêmplă, că ierî la 2 óre s'a putut întruni în tótă liniştea Congresul în sala „Hotelului Naţional" din strada Vaţului.

Şedinţa a fost deschisă din partea convocatorilor Vasilie Mangra, Dr. Gavrila şi Paul Mudron, fie-care vorbind în limba sa proprie.

V. *Mangra* a dis, că Românii, Slovacii şi Sêrbii au venit aicî în capitala ţĕrii, pentru-ca în frăţietate sé se sfătuéscă asupra cestiunilor, ce ating nu numai interesele lor deosebite, ci şi interesele patriei, care trebue sĕ formeze îngrijirea fiăcărui bun cetăţén. N'am venit sĕ agităm, n'am venit sĕ provocăm (Nu! nu!); nu vrem sĕ gravităm în afară, şi dovadă este chiar alegerea locului de consfătuire aicî în capitala Ungariei. Avem drept sĕ ne interesăm de sórtea nóstră şi suntem pĕtrunşî de iubirea de patriă. Acésta ne este ţînta. Vĕ salut de binevenire şi vĕ mulţămesc, că venind în numĕr aşa de mare aţî dovedit iubire de patriă.

In decursul vorbirei sale, întrebuinţând cuvêntul „Congres", consilierul poliţienesc Hugo *Chudy* l'a admoniat sĕ nu se mai foloséscă de acest cuvênt, căcî este numai o adunare poporală.

S'au aclamat apoi ca preşedinţî ai adunării: din partea Românilor d-l *George Pop de Băsescî*, din partea Sêrbilor Dr. Mihail *Polit* şi din partea Slovacilor d-l Paul *Mudron*.

Preşedinţii au ocupat loc în fruntea mesei presidiale; la mijloc Dr. Polit, la drépta Pop de Băsescî şi la stânga Mudron. Apoi au ţinut scurte vorbirî de deschidere, arătând importanţa şi marele scop al întrunirei şi urând succes lucrărilor ei. („Sĕ trăéscă" şi „Zsivio" sgomotóse).

După acésta s'au ales notarii: Românî Dr. Stef. *Pop* şi Dr. Stef. *Petrovicî*: Slovacî: Svetozar *Hurban-Vajansky* şi Andreiu *Halasz*: Sêrbî: preotul *Javanovicî* şi Dr, *Adamovicî*.

Observ, că Mudron folosind în discursul sĕu cuvintele „representanţii naţionalităţilor", representantul guvernului a protestat dicênd, că cei de faţă sunt numai membrii ai naţionalităţilor, însĕ nu representanţii acestora, căcî nu-i cu nimic dovedit, că ar fi primit mandat.

Intr'aceea se iscà în sală o mare mişcare şi sgomot. S'audiră strigărî de: Abzug! şi afară cu ei! Mai târdiu am aflat, că strigările acestea au fost îndreptate contra redactorului „Controlei" din Timişóra *Barcianu* şi a redactorului *Jovicî* dela „Straja", diarul fracţiunei radicale sêrbescî, care s'a rupt de partida „Zastavei". Aceştia au trebuit sĕ se depărteze.

Indată după acésta se născù un alt sgomot şi mai mare. O cétă de Slovacî şi Sêrbî renegaţî, între carî şi vre-o doi Românî voiau sĕ între în sală, dér n'aveau bilete. Ei au fost respinşî de către cei trei membri ai comitetului pentru susţinerea ordinei, pentru care aveau sĕ garanteze convocatorii.

Când voiau sĕ năvăléscă aceştia în sală, unul din funcţionarii poliţiei a strigat: „a torontáliakat be kell bocsátani". (Cei din Torontal trebue lăsaţî sĕ între.) El adecă sciea înainte, că au sĕ vie şi precum am aflat, au şi fost aduşî ex officio, cu trenul şi încă pe clasa întâiu. Poliţaiul Chudy a dis, că nu póte lua disposiţiune, ca ei sĕ se depărteze, de óre-ce e „népgyülés". Cu tóte acestea a trebuit sĕ recédă şi cei din Torontal s'au depărtat cu mare greu, pentru-ca sĕ mérgă într'o cafenea şi sĕ-şî dreseze un protest contra Congresului.

După-ce s'a făcut éră-şî linişte preşedinţii au propus, şi următórea adresă omagială către Majestatea Sa:

Majestăţei Sale ces. şi reg. apostolice
Francisc Iosif I.

„Românii, Slovacii şi Sêrbii adunaţî în capitala Ungariei, conduşî de credinţa şi devotamentul lor strămoşesc, rógă pe Majestatea Vóstrĕ imperială şi regală apostolică, scutul şi pavĕza tuturor popórelor Monarchiei, sĕ vĕ înduraţî a primi prea graţios espresiunea devotamentului lor omagial".

S'a propus apoi alegerea unei comisiunî de 45 membri, pentru a stabili programul de acţiune comună. Din fiă-care naţionalitate s'au ales câte 15 membri, şi adecă:

Românî: Dionisie Vaida, Iuliu Vlădut, Vasile Mangra, Dr. George Ilea, Iosif Crişan, Dr. Stef. Pop, Dr. Stef. Petrovicî, Dr. Gavril Tripon, Dr. Silviu Moldovan, Dr. Demetriu Ciuta, Ioan M. Roşu, Dr. George Candrea, Mihail Popovicî, Dr. Dumitru Pop, Dr. Mangiuca.

Slovacî: Dr. Stefanovicî, Dr. Emil Stodola, Dr. Vanovicî, Dr. Daxner, Dr. Sam. Daxner, Rujian, Veselovsky, Dr. Mat. Dula, Dr. Iosef Derer, Dr. Cyrill Horvath, Adolf Kallay, Dr. Markovicî, Zajmus, Dr. Ian Slabey, Dr. I. Minich.

Sêrbî: Dr. Malesevicî, L. Kacsanski, Proka Milosevicî, Arsen Pajevicî, Dr. Davidovicî, Vl. Zsupansky, Stanisavlyevicî, Dr. Czvejcs George, Dr. Emil Gavrila, Petor Popadicî, B. Milosevicî, I. Malusevicî, Vasicî Acsim, Stojkovicî, Z., Dr. Iliu Brauer.

*

După alegerea comisiunei, s'a suspendat şedinţa, pănă-şî va termina lucrările. Membrii congresului au rĕmas cea mai mare parte în sală. Era interesant sĕ privescî la trăsurile deosebite ale feţelor, la Slovacii bălanî, carî se puteau bine distinge de feţele marcate ale Românilor şi Sêrbilor.

Sus pe o estradă, ridicată pentru musică, se afla masa diariştilor. Erau aicî representate diarele nóstre române „Gazeta Transilvaniei", „Tribuna" şi „Dreptatea", cea dintâiu prin proprietarul ei d-l Dr. A. *Mureşianu*, cele din urmă prin redactorii lor Bogdan Duică şi Dr. G. Candrea. Au avut raportorî tóte foile unguresci din Budapesta, precum şi biroul telegrafic internaţional. Presa slavă a avut asemenea mai mulţî representanţî. Pressa din România a fost representată prin d-nii: G. *Bursan* („Voinţa Naţională"), G. *Sion* („Românul"), *Ionescu* („Gazeta Poporului"), *Dioghenide* („Voinţa Craiovei"). Presa italiană a fost representată prin d-l *Roberto Fava*, ér d-l G. *Moroianu* a fost raportor pentru foile francese. Pressa germană prin d-l *Eigel* („Deutsche Zeitung" şi „Deutsches Volksblatt" din Viena). A fost şi fostul deputat al Saşilor, d-l *Steinacker*, ca raportor a câtâr-va foi din Germania.

*

Comisiunea de 45, care s'a fost retras la 3 óre într'o odaiă laterală, după o consultare de trei cvarturî de óră, a reapărut pe la 3 óre şi 45 de minute în sală, unde aşteptau membrii Congresului.

Şedinţa se redeschise. Preşedinţii Dr. Polit, Pop de Băsescî şi Mudron anunţară în tóte trei limbile, că comisiunea s'a unit asupra unui proiect de program şi a ales ca raportorî pe domnii Dr. Stefan *Pop* (Român), Dr. Miloş *Stefanovicî* (Slovac) şi Dr. *Czvcics* George (Sêrb). (Sĕ trăiască! Zsivio!)

Intâiu vorbesce raportorul sêrb *Czvcics* şi recomandă proiectul de program spre primire.

Notarul sêrb *Adamovicî* cetesce apoi proiectul de program*).

La un punct, unde se amintesce „Ungaria şi Transilvania", notarul Adamovicî a fost întrerupt de representantul guvernului.

Hugo *Chudy*, consilier poliţienesc: Pardon, trebue sĕ vĕ întrerup. Acolo se dice „Ungaria şi Transilvania" cu tóte că dreptul public unguresc cunósce numai un „Magyarorszag". (Reprobărî).

Dr. Stefan *Pop*: Acolo, în program, se vorbesce de „Ungaria şi Transilvania" numai în înţeles mai strîns.

Cu acéstă lămurire s'a mulţămit representantul guvernului.

A urmat apoi raportorul român: Dr. *Stefan Pop*, care dise cam aceste: Oficiul meu, şi distingĕtor şi greu, avea sĕ-l îndeplinéscă acel preot........ (urméză câte-va cuvinte de laudă pentru d-nul Mangra) Lui i-se cuvenea sĕ vĕ spună cu graiu viu de ce v'am adunat aicî. Pare că privirile vóstre mĕ absolvă de deobligămêntul de a accentua, că venirea vóstră a fost o necesitate, că este ora supremă, ora a 12-a, când popórele: Românii, Sêrbii şi Slovacii întind mâna ca fraţii pentru înaintarea patriei, pentru înălţarea tronului (sĕ trăéscă) şi pentru apĕrarea drepturilor lor. Nu agitatorii, nu turburătorii ordinei au venit aicî, ci cei îngrijiţî de sórtea lor şi de sórtea patriei. Am venit aicî din tóte colţurile patriei ca s'arătăm ce voim. Dorim sĕ fim ascultaţî de contrarii noştri şi sĕ-i provocăm sĕ stea cu noi de vorbă, pentru ca în acéstă ţéră sĕ se restabiléscă pacea, liniştea şi buna înţelegere. (Trăéscă! sgomotóse). In centrul ţĕrii ne-am adunat ca sĕ spunem, carî sunt suferinţele nóstre şi ce trebue sĕ se facă pentru delăturarea lor... Aţî suferit destul şi nu voiu mai descrie aceste suferinţe.... numai una vĕ spun, că programul acesta este resultatul unei muncî adêncî. Nu venim cu lucrurî improvisate, nu venim cu frase. Voim sĕ scie şi străinătatea, sĕ scie şi fraţii noştri maghiarî ce ne dóre, sĕ nu dică, că gravităm în afară. (Aplause, sĕ trăéscă!)

Raportorul cetesce apoi proiectul de program în limba română.

Ca cel din urmă raportor a vorbit Dr. Miloş *Ştefanovicî*, ţînênd o vorbire mai lungă şi substanţială.

S'a dat cetire apoi programului în limba slovacă.

*

Aicî—în parentesă — voiesc sĕ observez că, după informaţia ce o am, când s'a retras comisiunea de 45 sĕ delibereze, consiliarul poliţienesc *Chudy* a dis către preşedintele *Pop de Băsescî*, că proiectul, ce se va presenta de comisiune, numai aşa va permite sĕ se cetéscă, décă i-se va da mai înainte lui sĕ-l censureze.

Comisia însĕ a aflat de bine sĕ nu facă pe voiă representantului guvernului şi d-l Chudy érăşî s'a mai gândit şi s'a mulţămit a censura programul în decursul cetirei lui, când s'a lovit de cuvêntul „Transilvania".

*

La program, în desbaterea generală, au vorbit numai doi inşî, mai întâiu cunoscutul patriot slovac Svetozar *Hurban-Vajansky* şi apoi încă un Sêrb.

Pop de Băsescî: Onorată adunare! S'a cetit programul de acţiune comună. Prin aplausele d vóstrĕ i-aţî dat sancţiunea (Aşa este!) In programul acesta al comisiunei D-vóstrĕ se dice de repeţite-orî: „*Alianţa* Românilor, Slovacilor şi Sêrbilor enunţă etc." Representantul guvernului însĕ nu consimte cu acéstă espresiune şi stăruesce ca în loc de „alianţă" sĕ se dică: „Membrii naţiunei române, slovace, sêrbescî adunaţî enunţă etc. etc." Nu ne recunósce cuvêntul de „alianţă"... şi cere sĕ facem acéstă schimbare.

După acéstă comunicare preşedinţii pun la vot programul, care se primesce cu unanimitate între aplause şi strigărî de „Sĕ trăiască" şi „Zsivio"!

Pop de Băsescî: Programul este dér primit de D-vóstrĕ. Acum vĕ întreb, décă primiţî şi aditamentul cu privire la eliminarea cuvêntului „alianţă?" (Strigărî: Primim!) Enunţ dér, că şi aditamentul este primit.

Dr. Mih. *Polit*, întorcêndu-se spre estrada, unde se aflau diariştii, a mulţumit în limba francesă representanţilor pressei strĕine pentru sprijinul moral ce-l dau causei drepte a naţionalităţilor asuprite.

După-ce comunică acésta în limba română şi slovacă Pop de Băsescî şi Mudron, Dr. Polit se mai ridică odată şi cu câte-va cuvinte amintesce pe aceia, carî sufer în închisorile dela Seghedin şi Vaţ pentru causa naţiunei lor. Cuvintele şi-le-a ales cu multă precauţiune, pe care o caracteriséză fóia guvernului dicênd, că a vorbit „cu un respect de lege diplomatic".

După acésta s'a întêmplat un incident interesant şi caracteristic. In logea diariştilor se afla şi cunoscutul *Jancsó* Be-

*) Observ aicî, că punctul I. al programului (a se vedé numĕrul de erî al „Gazetei Transilvaniei") s'a adus în şedinţa comisiunei la propunerea unui Sêrb liberal (partida lui Polit). Foile unguresci au publicat numai proiectul presentat comisiunei fără de punctul prim.

nedek. După-ce Polit a salutat pressa în limba francesă, d l Jancsó era fórte agitat și se vedea, că se pregătesce la ceva. In fine a pășit în fața estradei și cerênd cuvêntul a vorbit în numele pressei maghiare. Mai întâiu a vorbit moderat și cu vorbe mai dulcĭ, ceea-ce a produs bun efect în auditorĭ, carĭ de câte-va orĭ l'au și aprobat. De-odată însĕ a dat'o pe córda șovinistică, dicênd, că nisuințele manifestate de acéstă adunare póte sĕ contribue la îmbucătățirea patriei maghiare. Atuncĭ s'a iscat sgomot mare, strigărĭ de: Patria acésta nu e numai maghiară! Abzug! Sĕ nu mai vorbéscă!—și nicĭ nu l'au mai lăsat sĕ vorbéscă.

Dr. *Polit*, între aplausele generale a declarat, că el n'a voit sĕ provóce desbatere, ci șĭ-a făcut numai o datoriă de recunoscință, și nicĭ n'a salutat presa maghiară, ci numai *pressa strĕină.*

Jancso vĕdênd, că nu mai e încătrău și că trebue sĕ se retragă, a mulțămit pentru deslușirea dată și a întins mâna lui Polit.

Cu acésta incidentul s'a terminat spre marea mulțămire a raportorilor guvernamentalĭ, carĭ se bucurau de nesuccesul lui Jancsó Benedek.

Vĕ alătur aicĭ cuvêntar a acestuia, precum și rĕspunsul d-lui Polit dat în limba maghiară, după însĕmnările stenografice ale diarului „Nemzet".

După acest incident, d-l *Pop de Băsescĭ* a cerut, ca sĕ se redea în românesce ceea ce a dis d-l Polit cu privire la intemnițații românĭ. Gustav *Augustini* a tălmăcit apoi vorbele lui Polit mai întâiu românesce și apoi slovăcesce.

Chudy, representantul guvernului, a găsit, că Augustini n'a redat cuvintele lui Polit așa cum le-a dis, și că tălmăcirea lui conține o preamărire a celor condamnațĭ, ceea-ce Dr. Polit n'a făcut.

Dr. Polit: Eu am dis, că respectez legea, dér după-ce diua de adĭ trebue sĕ fiă diua concordiei, doresc, ca acea neînțelegere sĕ dispară și respectivii sĕ pótă servi érășĭ patriei și sĕ nu fiă intemnițații acesteia. Eu déră m'am esprimat fórte corect.

Hugo *Chudy*: Da, însĕ cu totul alta este ceea-ce s'a dis românesce.

Acum se citiră o mică parte din marea mulțime de telegrame, ce au sosit în tóte trei limbile, și din tóte părțile.

In fine, președinții au închis adunarea mulțămind celor ce au luat parte, și în special biuroului. Președintele român *Pop de Băsescĭ* dise între altele, că întrunirea de față a pus basa pentru o ințelegere comună. Dênsul, care de mulțĭ anĭ a stăruit în direcțiunea acésta, privesce la acest moment cu satisfacere, căcĭ dragostea și ințelegerea între cele trei națiunĭ s'a pecetluit.

Părintele *Berinde* din Seinĭ a adus apoi mulțămite presidiului dicênd, că legea de naționalitate dela 1868 este o datoriă față cu naționalitățile, pe care guvernul nu și-a plătit'o. Acuma s'a făcut primul pas în comun, pentru a pretinde plata ei. Sperézĕ, că acest pas va avé succes și că după ce vom scóte capitalul, ne vom socoti apoi mai târdiu și cu interesele. De aceea salută pe conducĕtorii adunării.

La încheiere, era tocmai la 6 óre, a rĕsunat de-odată în sală puternic cântarea: „Hej Slovane", care s'a repetat între strigărĭ de „Jivio", dup'aceea s'a intonat și un „Deștéptă-te Române" din partea Românilor, ér cei de față s'au depărtat în tótă liniștea.

CRONICA POLITICĂ.

— 1 (13) August.

In 18 l. c. se va pune în Berlin pétra fundamentală la **monumentul național pentru împĕratul Wilhelm.** La acéstă sĕrbare este învitat și prințul *Bismarck*, și programul oficial îl pune în șirul acelora, carĭ au sĕ dea loviturile cu ciocanul, imediat după membrii caselor princiare domnitóre, și înainte de actualul cancelar. Nu este însĕ sigur până acum, óre va lua séu nu va lua parte Bismarck la acele ceremonii.

Inainte cu câte-va dile se vorbia prin diare, că **ministerul provisoriu austriac** va avé sĕ aștérnă Reichsrath-ului și bugetul pentru 1896. Față cu acestea *„Neue Freie Presse"* anunță ca sigur, că cabinetul provisor îșĭ va da dimisia la începutul lunei Octomvre și imediat atuncĭ se va forma ministeriul definitiv. Viitor ministru-președinte austriac, cum se crede, are sĕ fiă contele *Badeni.*

*

Locuitorii slavĭ ai orașului Esseg, capitala Slavoniei, înverșunațĭ, că guvernul ungar sistase anii trecuțĭ representațiunĭ teatrale slave, acuma au arangiat la rêndul lor **demonstrațiunĭ** contra representațiunilor actorilor maghiarĭ, pe carĭ guvernul ungar îi trimisese acolo, ca sĕ lățéscă „cultur maghiară". Deja în prima di de representațiune a trupei maghiare s'au început demonstrațiunile, carĭ a doua și a treia di se continuară, până în fine fu provocată miliția sĕ întrevină. Demonstranții n'au fost numai studențĭ séu alțĭ ómenĭ tinerĭ, ci chiar burghesimea luà parte activă la demonstrărĭ și produse prin asta un complet fiasc pentru trupa maghiară. Spre supĕrarea Maghiarilor a mai urmat și aceea, că consiliul comunal al orașului Esseg, în urma demonstrațiunilor antimaghiare, a interdis trupei maghiare de-a mai da representațiunĭ teatrale. Directorul teatrului a depeșat diarului „Magyar Hirlap" spunênd, că 40 actorĭ maghiarĭ prin asta au rĕmas fără pâne, și rugând sĕ întrevină la ministrul de interne. Diarul *„Agramer Tagblatt"* ascrie acestor incidente o însĕmnătate simptomatică, dicênd, că politicianii maghiarĭ ar puté în fine sĕ ințelégă, că lucrurile nu pot fi duse până la estrem față cu naționalitățile, și sunt momente, în carĭ simțĕmêntul național al acestora trebue sĕ se revolte.

Pressa și Congresul.

„Budapesti Hirlap", revenind în numĕrul sĕu dela 12 August asupra Congresului naționalităților, dice între altele:

„Așa-déră rĕmân pasiviștĭ, însĕ numai față de parlament, căcĭ pe tóte celelalte terene au primit activitatea. Și în ce stă acéstă activitate? In aceea, ca pe terenul comitatens, orășenesc și comunal, partida sĕ se nisuéscă a cuprinde teren, și pe basa legei de naționalitate sĕ formeze comune și municipii de naționalitate, cu limbă oficială slovacă, valahă, orĭ sêrbéscă. Asemenea, în cadrul autonomiei bisericescĭ și școlare, sĕ validiteze politica de naționalitate, ceea-ce vor încerca mai de aprópe la cele 5 seniorate luterane slovace. Mai departe, acțiunea vor face-o cu mai mare energiă pe teren social prin folosirea dreptului de asociare și de întrunire. Vor sĕ agiteze înafară și înăuntru pe calea pressei. Vor agita pentru revisuirea legilor bisericescĭ politice. Gravaminele și-le vor duce înaintea regelui prin un Memorand. Vor ține Congrese de naționalitate, ca acum. Și ceea-ce dóră este mai însĕmnat, „problema comitetului va fi esecutarea organisărei disciplinate", séu organisarea de comitete ale partidei în comune și orașe, carĭ sĕ fiă în strînsă legătură cu comitetul central și sĕ funcționeze cu disciplină.

„Acésta nu este un bagatel, și aicĭ nu folosesce nimic politica de struț, aicĭ nu póte ajuta, decât o politică națională maghiară ințeléptă contra lucrării de subminare. Trebue luat posițiă cu legea, dreptatea, bunăvoința și tăria... Nu este iertat sĕ mai facem greșelĭ. Cu siluire nejustă numai strica se póte. Prin rĕsboiu religionar între confesiunĭ, stat și bisericĭ numai pe noi ne sfășiăm în bucățĭ. Nu este permis a-ne certa cu toțĭ pentru idei predilecte de drept public, căcĭ nu suntem atât de tarĭ, ca sĕ putem învinge și Austria și Croația, și Curtea, și armata și pe naționalitățĭ, c'un cuvênt pe toțĭ. Trebue sĕ susținem libertatea, fiind-că acésta unesce diferitele clase, religii și rasse. Sĕ nu căutăm însĕ libertatea în instituțiunea comitatensă, care a devenit mijloc de forță a guvernului și armă de sfredelire a naționalităților. Etă, prin autonomia comitatensă vor sĕ nimicéscă unitatea statului național maghiar și sĕ introducă, în locul parlamentului central, pe care-l negă, federalismul de naționalitate organisat după comitate. Décă acésta li-ar succede, atuncĭ și dualismul l'ar doborî curênd"...

„Neue Freie Presse" publică un prim-articol asupra congresului naționalităților, care s'a întrunit Sâmbătă la Budapesta; diarul vienez conchide, vorbind de cestiunea naționalităților din Ungaria, în modul următor:

„Pentru Ungurĭ mișcarea națională este un avertisment. Incercarea câtor-va diare de opozițiă de a nega esistența unei cestiunĭ a naționalităților, e o încercare copilăréscă. *A fost o greșelă gravă a regimului Tisza, că a fost de aceeașĭ părere și ignora cu desĕvêrșire mișcarea națională.*

„Există, de sigur, numeróse plângerĭ, mai cu sémă locale, a căror dreptate nu se póte contesta, séu nu se póte contesta cu totul. Când acésta se întêmplă în regiunĭ locuite de Românĭ, Sêrbĭ și Slovacĭ, ele *devin ușor plângerĭ naționale, și creéză un milieu, în care agitatorii naționalĭ au jocul ușor.*

„A interveni aci cu minte inteligentă și mână îndemânatecă, a îndrepta relele, ar fi datoria unei administrațiunĭ cumințĭ, prevĕdĕtóre și consciente de scopul ei. Și de aceea nu *esistă astădĭ pentru Ungaria*, după introducerea reformelor liberale, *altă datoriă mai importantă și mai urgentă, decât reforma administrațiunei, trecerea administrației în mâna statului.*

„Contele Apponyi nu a pĕcătuit nicĭ odată mai grav față cu patria sa, decât atuncĭ, când a împiedecat reforma administrației. Nicĭ în Ungaria cestiunea naționalităților nu póte fi cu totul distrusă; dér póte fi micșorată și condusă printr'o administrație puternică, conscientă, care apĕră drepturile statului contra unor atacurĭ ilegale, dér zădărnicesce în același timp, prin satisfacerea dorințelor legitime, opera agitatorilor.

„Dorim pentru binele Ungariei, ca ea sĕ găséscă în curênd pe bărbatul de stat, care sĕ *îndeplinéscă reforma administrației* din astfel de puncte de vedere".

Politik" din Praga scrie sub titlul *„Diua celor asuprițĭ"* următórele:

După-ce domnii maghiarĭ dela putere nu au cutezat a opri simplaminte congresul naționalităților nemaghiare și a l zădărnici prin șicane polițiane, acum diarele maghiare încércă în modul cel mai nedemn a detrage și a nega tótă însĕmnătatea consultărilor. In punctul acesta ele tóte se unesc, fiă de orĭ-ce fracțiune, așa oficiosul *„Pester Lloyd"* ca și apponyistul *„Bud. Tageblatt"*, ca și diarul stătător afară de partide *„Neues Pest. Journal"* și ca și Szapáryanul *„Hazánk"*. Mai mult îi supĕră pe Maghiarĭ faptul, că are sĕ se creeze un diar de însĕmnătate, valoros, care sĕ represente în fața lumei programul comun, statorit în congres, precum și lupta comună a naționalităților contra Maghiarilor. Se tem Maghiarii de hotărîrile finale ale congresului, ér toțĭ amicii adevĕrului și ai dreptății așteptă cu siguranță împlinirea și realisarea acestora.

Conferența interparlamentară.

Astădĭ, 13 August n., se deschide în Bruxella, capitala Belgiei, conferența interparlamentară. Ungurii au făcut marĭ pregătirĭ pentru acéstă conferență, dându-șĭ tóte silințele, ca ei sĕ ésă „învingĕtorĭ". Dóră nicĭ-odată, ca acum, politicianii maghiarĭ n'au fost mai îngrijațĭ de sorții „isbêndei" lor, și de aceea șĭ-au trimis la Bruxella „capacitățile" cele mai „distinse", ca acolo sĕ validiteze „ideea de stat maghiar" contra mișcării de libertate și independență din sînul națiunilor nemaghiare.

Adĭ mâne se va vedé resultatul stăruințelor maghiare în a seduce opinia europénă cu privire la raporturile naționale desolate de pe globul unguresc.

Constatăm însĕ și până atuncĭ, că Ungurii încep a-se ameți ei pe ei, rĕspândind în lume scirĭ de felul celei ce-o publicăm mai jos. Scirile acestea au aerul de-a prevesti o „sigură învingere" a Ungurilor la Bruxella.

Dér sĕ nu anticipăm nicĭ o părere, ci sĕ vedem, ce li-se vestesce foilor unguresci dela Bruxella. O telegramă cu data de 11 August, publicată de tóte foile unguresci, spune următórele:

„Deputații maghiarĭ: Apponyi, Veszter, Pazmandy și Jokai, au ținut o conferență, sub presidenția celui din urmă, la care a luat parte și generalul Türr. Ei au hotărît, ca în comisiunea pregătitóre a Congresului sĕ trimită pe Apponyi și Pazmandy; cel din urmă va ține în numele Maghiarilor o vorbire de salutare, ér *Apponyi va rĕspunde Românilor*, pe când Jokai *va invita Congresul pentru anul viitor la Budapesta.*

„Punctul de vedere maghiar este, că *cestiunea naționalitățitor* nu se ține de Congres; representanții maghiarĭ sunt gata, ca după Congres cestiunea naționalităților sĕ se pună obiect de liberă discusiune, însĕ oficial ea nu aparține Congresului.

„Urechiă umblă pe la membrii din străinătate ai Congresului, însĕ cu tóte acestea *triumful intereselor maghiare este asigurat (??) Congresul se va ține în 1896 la Budapesta.*

„In 17 l. c. Maghiarii îșĭ vor face onorurile la regina Belgiei, fiica palatinului Iosif.

„Deputațiunea adunării poporale a naționalităților din Budapesta sosesce aicĭ mâne, și *va înainta un Memorand conferenței interparlamentare.* Tóte foile de aicĭ scriu despre Congresul naționalităților, *luând posițiă contra nóstră"* (a Maghiarilor).

Punctul acesta este cel mai nemângăitor preludiu al „triumfului" intereselor maghiare.

„Crescere și cultură".

II.

Dreptul de esistență al unei națiunĭ nu stă, „decât în cugetare, în puterea de muncă a spiritului". Numai în două felurĭ un popor ar puté scăpa de pericolul: de-a fi cutropit din partea dușmanilor: a) séu cu puterea armelor, cu forța, și atuncĭ trebue sĕ fi mai puternic ca dușmanul și sĕ ai arme de metal (acest fel însĕ este totușĭ fórte problematic, ér la noi necugetabil), séu b) cu puterea culturii, când trebue sĕ o aibĭ superióră, în tot casul cel puțin egal celeia a dușmanului.

Dér noi ce avem?!

Vréi sĕ te cultivĭ, apelezĭ la Germanĭ séu Francesĭ, în casul cel mai rĕu chiar la popóre, pe carĭ în privința civilisației le credem inferióre nouĕ. Nu ne mai săturăm a spune, că suntem viță de un mare popor, ce a domnit lumea întrégă; noi pigmeii!! „Intunecat e însĕ al nostru duh atuncĭ, când tótă temelia pe spiță răzimăm" (Ant. Cantimir).

„Sĕ presupunem" — dice scriitorul polones Okonski — „că în locul Boemiei s'ar găsi un stat iroches de o miiă de orĭ mai puternic și dispunênd de o armată enormă, dér fără arte, industriă, instituțiunĭ sociale mai desvoltate; într'un cuvênt, un stat, care s'ar afla pe același picior de civilisațiă, ca tribul american amintit. Am puté spune, că un asemenea stat esistă? — Negreșit, că ar esista, cât timp armata ar fi în stare sĕ ocrotéscă independența acestei masse fără spirit civilisator, dér îndată ce vecinilor le-ar fi cu putință sĕ ridice o armată mai puternică și sĕ supună turma acésta de ómenĭ, esistența ei, ca societate, ca națiune, va trebui sĕ înceteze imediat, căcĭ n'ar avé alte mijlóce spre a-șĭ susține o esistență deosebită".

Munca națională trebue sĕ o îndreptăm decĭ în direcțiunea gândirei și a desvoltărei gustului pentru sciințe, cât de mult, décă voim sĕ ajungem la nisce resultate mai sigure. „Sĕ nu uităm, că îndată ce silințele civilisatóre ale Ungurilor ar covêrși prea tare pe ale nóstre, din frumósele ținuturĭ ale Transilvaniei, Ungariei și Bănatului, și simpatiile Europei pentru suferințele nóstre vor dispăré în chip fatal

şi vor trece pe partea duşmanilor noştri. Afară de acésta, puterea nóstră de apĕrare în luptele pentru desnaţionalisare va slăbi şi ea". — „Naţiunele nouĕ,—dice eminentul filosof şi economist *Dühring* — trebue sĕ-şi caute nouĕ impulsiunĭ intelectuale în propria lor fiinţă. Cu cât o naţiune va fi mai în stare a-şi crea legăturĭ sociale mai bune, cu atât va puté sĕ-şi prepare spiritul, ce trebue sĕ formeze basa acestor legăturĭ. Factorii celor mai nimerite forme de autoeducaţiune a spiritului trebue sĕ se cuprindă în insa-şi fiinţa naţiunei; e tréba cugetărei consciente şi a caracterului sĕ-şi dea sémă de aceştĭ factorĭ".

„Un lucru érăşi, a cărui importanţă nu trebue sĕ ne scape, este, că independenţa politică n'asigură nicĭ-odată pentru vecĭă o societate, întru cât privesce relaţiunile ei esterióre. S'au vĕdut perind state, dér istoria omenirei a înregistrat fórte rar naţiunĭ, carĭ sĕ-şi fi pierdut esistenţa ca atare. Harta politică se schimbă din an în an; pentru a avé loc însĕ o schimbare în harta etnologică, se cer secolĭ, pentru-că cea d'întâi este croită cu sabia, séu trasă de noroc, pe când cea din urmă este resultatul civilisaţiei, a muncei şi a luptelor spiritului naţional".

Avem decĭ lipsă de muncă spirituală şi naţională, de rĕspândirea culturei cât mai întinsă în tóte direcţiunile şi în tóte clasele poporului nostru.

* * *

Şi acuma, aşa în trécĕt, a-şi voi sĕ arăt câte-va pilde, cum se lucréză în alte ţĕrĭ, nu în cele marĭ, ci în *ţĕrĭ micĭ*, la naţiunĭ mai puţin numerose, ca a nóstră.

Spre pildă sĕ aruncăm privirea în *Islanda*, o insulă cu vr'o 70 mii locuitorĭ Trei poeţĭ vestiţĭ, unul la mijlocul sutei acesteia (Ionas Hallgrimsson), alţĭ doi modernĭ (Hannes Hafstein şi Einar Hjärleifsson, 1859), precum şi Thorsteinsson, dela 1874 prof. de limba latină şi grecéscă la gimnasiul din capitala Islandei (Reykjavik), au produs în ţéra lor o revoluţiune culturală de cea mai mare însĕmnătate. Cest din urmă, pe lângă lucrărĭ originale, a mai tradus din literaturile străine o mulţime de opere însĕmnate, precum din Shakespeare, Goethe, Schiller, Byron, Burns ş. a.—Frumos se esprimă el în câte-va rĕndurĭ puse sub portretul, ce orneză cartea lui din urmă „Ljódmaeli": „Şi noi urim orĭ-ce oprimare, orĭ décă se apĕră cu vorba, orĭ cu sabii de oţel, fiind-că spiritul este liber".

Finnlanda, o ţĕrişóră cu 2 milióne locuitorĭ, supusă Rusiei, dér care a sciut sĕ-şi mai păstreze puţină independenţă, lucréză într'un mod atât de admirabil, încât ne póte, nu numai nouĕ Românilor, ci şi celor mai culte naţiunĭ, servi de esemplu. Intr'o lucrare publicată la sfîrşitul anului espirat, numită: *„Finnlanda in suta a 19-a*, edată de scriitorĭ şi artiştĭ finlandesĭ" (Helsingfors 1894, Costă 36 mărcĭ) se oglindéză munca şi caracterul acestui brav popor. Este o lucrare grandiósă acéstă carte, care ne pune în uimire. Ni-se presentă în acéstă lucrare, uriaşă şi artistic lucrată din tóte punctele de vedere, spiritul cel înalt scientific şi artistic şi un tesaur bogat în iubirea de patrie. Totul este într'o ordine şi esecutare modernă şi ireproşabilă. Şi décă Finnlandesii ar fi şi din punct de vedere politic liberĭ, independenţĭ şi domnĭ peste ei înşi-şi, ar trebui sĕ-i invidiăm pentru bogatele lor darurĭ spirituale şi morale, ce posed, pentru frescheţa, veselia şi hărnicia lor cea voinică, precum şi pentru caracterul lor. Mergeţĭ acolo, Românilor, vedeţĭ cum lucreză acest mic popor nordic, cum el vieţuesce şi îşĭ ordonéză munca sa în fantasiă şi realitate, în idealism şi în viéţa dilnică...

Dela Congres.

— Incidentul-Jancso Benedek —

Drept curiositate reproducem după „*Nemzet*" discursul pe care l'a ţinut *Jancso* Benedek, ca rĕspuns d-lui Dr. *Polit*, care a mulţămit representanţilor pressei străină pentru interesul, ce-l pórtă causei naţionalităţilor. Inainte de-a reproduce după numita fóiă discursul din cestiune observăm, că d-l Jancso a voit sĕ provóce o discusiune, ceea-ce însĕ nu i-a succes, deórece d-l Dr. *Polit* a sciut sĕ-i taie pofta în mod fórte nimerit. Discursul, ce şi-l publică d-l Jancso Benedek prin foile ungurescĭ şi pe care noi il reproducem după „Nemzet" ar fi următorul:

Prea Stimaţĭ Domnĭ! Preşedintele adunării, d-l Dr. Polit, a binevoit a face amintire în vorbirea sa despre pressă; a accentuat raportul în care stă pressa faţă de adunarea presentă. Daţi-mĭ voiă d-lor, ca eu în numele colegilor mei, carĭ în primul rĕnd representă pressa maghiară, dér şi în numele acelora, carĭ representă pressa străină, sĕ mulţămesc pentru acéstă atenţiune preşedintelui adunării şi tot-odată sĕ esprim, că şi cu acéstă ocasiune pressa maghiară, îndată-ce aicĭ în Budapesta s'a rĕspândit scirea despre adunarea naţionalităţilor, îşĭ va ţiné de datoriă, ca cu cea mai mare obiectivitate (Aprobărĭ sgomotóse) şi cu cea mai mare iubire de dreptate (Repeţite strigărĭ de „sĕ trăéscă") va raporta publicului maghiar despre ceea-ce s'a întêmplat în acéstă adunare.

Noi ne aflăm într'o posiţiă nespus de grea, fiind-că acéstă adunare a decurs în diferite limbĭ, pe carĭ noi, durere, nu le posedăm în de ajuns; ne vom da însĕ silinţa, ca sĕ tălmăcim cele petrecute aicĭ cu deplină obiectivitate. Noi, d-lor, nu privim în d-vóstrĕ pe duşman, ci numai pe adversar de luptă. (Vii aprobărĭ). Insĕ lupta nu póte sĕ aibă alt sfîrşit, decât fericirea patriei nóstre. (Vii aprobărĭ). Se póte întêmpla, ce-i drept, că în numele luptei depăşim hotarul, acolo, unde se începe durerea, însĕ ne servesce spre salvare împrejurarea, că e grea şi apăsătóre datoria, ce ne stă pe umerĭ. Nicĭ nu vĕ considerăm pe D-Vóstrĕ ca pe inimicii naţiunei maghiare, ai patriei maghiare; suntem convinşĭ, că pe D-Vóstrĕ vĕ conduce cea mai bună intenţiune. (Vii aprobărĭ). Dér daţi-mĭ voiă, ca eu sĕ accentuez punctul nostru de vedere separat maghiar, fiind-că la acesta eu nu pot renunţa pe câtă vreme mĕ numesc Maghiar. Noi nu acceptăm punctul de vedere al d-vóstrĕ, ne vom lupta contra lui, cu arme cinstite (O voce: dér cu arme cinstite), până când ne va succede a realisa deplina concordiă. (Vii aprobărĭ). Lupta acésta va avé jertfe de amêndouĕ părţile, dér, domnii mei, nouĕ nu ne este iertat a uita, că jertfele acestea se aduc pentru un scop comun, în interesul patriei maghiare (Strigărĭ: Nu „patria maghiară!" Trăéscă patria!) Sunt convins, că D-vóstrĕ voiţĭ cu toţii, ca statul acesta, ca atare, sĕ-şi împlinéscă misiunea în Europa şi sĕ-şi achite datoria, ce i-a dat'o istoria milenară (Sgomot); suntem convinşĭ, că cea mai bună intenţiă a D-vóstrĕ este a lucra cu noi împreună în interesul unităţii şi esistenţei patriei maghiare (Adevĕrat, aşa este!) Domnii mei, căile sunt divergente, dér în cele din urmă ele se vor întêlni. Décă pe calea acésta une-orĭ venim în situaţiĭ contrare, ne vom lupta unii cu alţii, noi ne vom împlini datoria; noi, diariştiĭ maghiarĭ, ne vom lupta contra d-vóstrĕ, dér vom respecta în d-vóstrĕ, chiar şi între împrejurările cele mai rele, pe adversarul cinstit şi serios (Aprobărĭ). Şi, décă, domnii mei, convingerea nóstră ne va şopti, că calea pe care mergeţĭ D-Vóstrĕ duce la sfăşierea şi nimicirea statului maghiar (Mare sgomot. Intrerumperĭ: Nicĭ-odată! Abzug!) Scusaţi-mĕ, eu vorbesc condiţionat (O voce: Patria tuturora este acésta, nu numai a Maghiarilor) şi nicĭ că aşĭ fi vorbit, décă nu m'ar fi silit la acésta o gravă datoriă. M'a silit împrejurarea, că preşedintele adunării s'a provocat la pressă; eu în tóte împrejurările sunt dator a-mĭ spune părerea, a descrie punctul de vedere, ce-l am. Eu cred, că diaristica şi opinia publică maghiară, stând pe un punct de vedere hotărît, va fi silită a purta lupte lungĭ în acéstă cestiune. (Mişcare, sgomot. Strigărĭ de: Jos!), dér lupta acésta, domnii mei (Sgomot prelungit. Intrerumperĭ furtunóse: A fost destul acum! Jos! Abzug!) Mĕ rog de niţică paciinţă, voiŭ fi scurt (Sgomot prelungit).

Dr. *Polit* (Către comitet): Când am adus mulţămită pressei, n'am intenţionat a provoca discuţie (Vii şi lungĭ aprobărĭ). Am mulţămit numai prin câte-va cuvinte, şi încă acelor d-nĭ, *carĭ au venit din depărtare* (Aprobărĭ vii). De alt-mintrelea am ascultat fórte bucuros pe d-l vorbitor, i-am primit cu bucurie cuvintele, ce le-a spus referitor la concordiă, la viitorul şi unitatea statului...

Jancso Benedek: Stimaţĭ domnĭ! (Mare sgomot) Mulţămesc... (Cuvintele lui nu se mai pot audi). 'Mĭ iau perinisiune a cere mâna d-lui preşedinte, ca sĕ-i mulţămesc (Intinde mâna lui Polit) Mulţămesc frumos! (Strigărĭ de „sĕ trăéscă"! Sgomot)...

SCIRILE DILEI.

1 (13) August.

Aniversarea anului 1870 în Francia. In 11 l. c. s'a desvĕlit în Remiremont statua celor căduţĭ în luptele dela 1870—71. A asistat şi ministrul de culte frances Poincare. Deputatul Meline ţinŭ o vorbire însufleţită. După el luă cuvêntul insu-şĭ ministrul Poincare, dicênd, că astfel de ceremonii dovedesc, că Francia îşĭ aduce aminte cu o pietate nestrămutată de jalea cea săntă, şi scie onora atât vitejia, cât şi nefericirea.

—o—

Supĕrare patriotică. Este vorba de un tablou al lui Ludovic *Kossuth* dispărut din casina micei comune *Kokova* din comitatul *Gömör*. Foile maghiare spun, că acest lucru a causat mare indignare în cercurile patriotice de pe acolo şi că cu tótă silinţa gendarmeriei, nu s'a dat încă de urma făptuitorului. Décă Maghiarii se indignéză aşa de mult pentru dispariţia unui tablou, ce vom dice noi Românii, când ni-se confiscă banii pentru monumentul lui *Iancu*?

—o—

Honvedĭ bătuţĭ. „Kolozsvár" spune, că o sângerósă bătaiă s'a întêmplat între nisce locuitorĭ din Clujul nou şi trei honvedĭ. Bătaia s'a sfîrşit cu învingerea desĕvêrşită a honvedilor, carĭ au fost isbiţĭ rĕu cu sape şi lopeţĭ, aşa încât au rĕmas laţĭ pămêntului.

—o—

O hoţiă vechiă. Póte, că cetitorii diarului nostru îşĭ vor aduce aminte de istoria furtului postal comis încă la 5 Ianuarie 1884 în Budapesta, furt de un pătrar de milion. Vestea acestei dibăcii hoţescĭ surprinse la timpul sĕu tótă lumea şi toţĭ se descărcau pe poliţiştiĭ din Budapesta învinuindu-i în fel şi formă, de-órece nu pot descoperi pe făptuitor. Furtul acesta se amintea sub numele: Furtul postkistli-lui. De atuncĭ şi până în diua de adĭ s'au făcut cercetărĭ şi arestărĭ, dér fără succes. Abia acum după 11 anĭ s'a dat de urma adevĕraţilor făptuitorĭ în persónele unui hotelier, fost servitor de postă şi marinar, cu numele *Csombor* Imre, şi un proprietar de pe insula „Selve", nu departe de Zara, numit *Supisich* Jozsef. Aceştĭ doi „feciorĭ de banĭ gata" au pus mâna pe *postkistli* şi-au păstrat conţinutul cu grijă, ba ce-i mai mult, încă l'au înmulţit. Unul Csombor se făcuse hotelier bogat în Budapesta, celalalt proprietar respectat şi membru în consiliul oraşului Zara. După multe opintirĭ însĕ detectivii, carĭ ţineau bine în ochĭ pe sus numiţii domnĭ, pe carĭ aveau de mult suspiţiune, acum iau prins. Perchisiţia a dat de urma banilor, suma originală de 248,000, cât conţinea „*postkistli*". Numiţii individĭ au mărturisit mai târdiu faptul şi modul furtului învechit, ér acuma şed la umbră până li-se va aduce o sentinţă, care nu va fi chiar móle.

—o—

Vifor mare a fost în 6 l. c. în ţinutul Devei, care a ţinut mai mult de o óră, descoperind case şi şurĭ. Mult a suferit casa comitatului din Deva.

—o—

Catastrofă pe apă. O telegramă din *Brest* aduce scirea, că o naiă francesă a luat pe bordul sĕu 41 de passagerĭ de pe vaporul „*Miranda*", care s'a cufundat, din causa negureĭ, lângă Quessant.

—o—

Concerte. Musica orăşenéscă va da Miercurĭ în 14 c. un concert în restauraţiunea Erdélyi. Inceputul la $7\frac{1}{2}$ óre. Intrarea 30 cr. Tot acea musică va da Joi în 15 c. un concert în grădina „Otelului central Nr. 1". Inceputul la 8 óre. Intrarea 30 cr.

Scirĭ telegrafice.

Bruxela*), 13 August 1895. Comisiunea conferenţei interparlamentare hotărî erĭ, prin votare secretă cu 14 contra 5 voturĭ, ca *conferenţa din anul viitor sĕ se ţină în Budapesta.* Propunerea o făcŭ *Pázmándy.* Contra lui vorbiră *Urechiă* şi *Poenaru*. Marchisul *Pandolfi* se alătură la aceştia în numele Italiei. *Apponyi* combătŭ acusaţiunile Românilor. *Cu Românii votară numai Elveţia, Danemarca şi Italia.* Românii îşĭ vor reînoi astădĭ atacurile înaintea plenului. După votare Românii se depărtară. Pandolfi promise a merge la conferenţa dela Pesta. Primirea unanimă a propunerei maghiare în plen e asigurată.

Sofia, 13 August, Principele *Ferdinand* a sosit aséră. La gară a fost primit de miniştri, corpul diplomatic, mult popor şi de trupele garnisónei. *A lipsit numai metropolitul Clemente.* Drumul până la palat a fost un adevĕrat triumf.

Dela conferenţa interparlamentară.

Dela corespondentul nostru din Bruxella primim următórea telegramă:

Bruxella, 13 August. „Independenţa belgică" publică un articol favorabil Congresului naţionalităţilor. **In secţiunĭ nu s'a admis Budapesta ca loc de întrunire a viitórei Conferenţe interparlamentare.**

Dela băi.

Tuşnad, 8 August n. 1895.

Tuşnadul, afară de frumseţile, cu carĭ l'a înzestrat natura, şi afară de aerul sănĕtos şi plăcut, ce-l dau pădurile de brad, de carĭ e încunjurat, nu are nimic, ce ar puté încânta mulţimea de óspeţĭ, carĭ vin aicĭ, ca sĕ cheltuéscă banii scumpĭ pentru distracţiĭ, pe carĭ însĕ de loc nu le pot afla aicĭ.

Dér despre tóte acestea vĕ voiu scrie cu altă ocasiune. De astă-dată voiu sĕ vĕ raportez despre balul român, care s'a arangiat din partea tinerimei române Mercurĭ în 7 August n. c.

De când s'a început sesonul acestor băi, óspeţii românĭ, carĭ am puté dice, că se află în majoritate, nu au avut nicĭ o distracţiă. Adevĕrat, că în tóte dilele cântă o musică ţigănéscă, dér acésta amuséză numai publicul maghiar, ér pe Românĭ nicĭ de cum, căcĭ cântările ungurescĭ nu pot amusa pe Român. Óspeţii maghiarĭ au dat şi mai multe petrecerĭ, la carĭ putea sĕ participe orĭ şi cine, Românii însĕ în totdéuna s'au abstinut, din simpla causă, că ei nu pot sĕ-şĭ petrécă la un loc cu aceia, carĭ au jurat peirea lor.

Impregiurările acestea au născut în inima óspeţilor românĭ de aicĭ dorinţa, ca sĕ se întrunéscă şi ei măcar odată la un loc, pentru-ca ast-fel, între fraţĭ, sĕ petrécă un ceas fără năcaz. Dorinţa acésta s'a şi realisat, mulţămită unor tinerĭ, carĭ în timp fórte scurt au luat tóte mĕsurile de lipsă pentru arangiarea balului din 7 Aug. Am vĕdut la acest bal familii alese din diferite părţĭ ale României, Transilvaniei şi Bănatului. Óspeţii românĭ şi-au petrecut până după medul nopţii în cea mai armonică veseliă. De sine se înţelege, că din programa jocurilor a fost eschis „Csárdáşul", ér anunţul de pe tabla négră, prin care se vestia publicului arangiarea balului, a fost redactat numai în limba română, ceea ce a produs mult sânge rĕu la şoviniştii maghiarĭ, dér peste supĕrarea lor am trecut uşor şi n'am f. st dispuşĭ a imita cu nicĭ un preţ pe

*) Scire oficiósă unguréscă.

frații noștri dela Gherla, a căror „curtuasiă“ slugarnică a scandalisat pe cetitorii românĭ de-aicĭ.

Ar fi póte necomplet raportul meu, décă nu a-șĭ aminti și pe unii dintre cei ce au participat la acéstă petrecere. Dintre domnĭ am observat pe: Dr. A. Isac, adv. în Clușiu. Dr. Nestor Oprean adv. în St.-Miclăușul-Mare. Lupan, căpitan în armata română, Boanta comerciant mare în Brăila; N. Cosgaria căpitan pens. în Făgăraș; S. Damian, proprietar în Orăștie; Traian Mihaiu student, Iancolov student (Brăila), Goga, directorul scólei comerciale din Craiova, Nicolae Ionescu stud. în drepturĭ din Iaz, Gregeanu, N. Lupăcescu stud. în Brăila, Tomescu, intendent la ministeriul de finanțe din Bucurescĭ. etc. Ér din cununa frumósă de dómne și domnișóre am cunoscut pe d-rele: Hortensia Mihaiu (Batiz), Lucreția Greceanu (Craiova), Orescu (Bucurescĭ), Lucia Popescu (Brăila), Petrino (Bucurescĭ), Antina Rusĕnescu (Bucurescĭ), Elisa Delogan (Slatina), Haritina Rusĕnescu (Bucurescĭ), Iosefina Eliașĭ (Bucurescĭ) Iancolov (Galațĭ). Dintre dómne: A. Gogu soția d-lui deputat Gogu Stefănescu din (Craiova), Triandafil, Mardan, Marinescu (Brăila) Drecsler (Slatina), Dona (Bucurescĭ), Kalerghi (Bucurescĭ), Valeria Bârsan, Marinescu (Făgăraș), Vîlcu (Brăila), Dimitriu (Caracal), Isac (Clușiu), Rusĕnescu (Bucurescĭ), Rahotă (Giurgiu), Mihaiu (Batiz), Grecianu (Craiova), Tomoșoiu (Brăila), Paulina Tomescu (Bucurescĭ), Rița T. Stănescu (Slatina).

Am ḑis, că petrecerea a durat până după mieḑul nopții și póte că ar fi durat și până diminéța, décă o societate de Ungurĭ nu ne-ar fi conturbat. Ne putêndu-ne însĕ petrece în séra aceea, am decis sĕ continuăm petrecerea în ḑiua următóre prin arangiarea unei escursiunĭ în partea de dincolo a Oltului, ceea ce s'a și făcut. Ne-am petrecut cum scie numai Românul sĕ-șĭ petrécă, când se află în sînul unei adevĕrate societățĭ românescĭ.

Florin

DIVERSE.

O superstițiă a marinarilor. Marinarii au o superstițiune, care în unele împrejurărĭ e fórte primejdiósă pentru noii căsĕtorițĭ. Marinarii cred, că un vapor, care are pe bordul sĕu tinerĭ, carĭ îșĭ fac vojagiul de nuntă, trebue sĕ fiă apucat de furtună. Intr'o ḑi un mare vapor american, avênd pe bordul sĕu vre-o 300 de pasagerĭ, a plecat din New Jork spre Liverpool. Intre pasagerĭ se afla și un diplomat engles, care călĕtorea cu tinĕra sa soțiă, o americană bogată. Cele dintâiŭ 2 ḑile de călĕtoriă au fost liniștite și senine. In ḑiua a treia pilotul aflà, că pe bord îșĭ fac voiagiul de nuntă nisce soțĭ tinerĭ. Vestea se rĕspândì, ca fulgerul, în tot vaporul și nu numai marinarii, dér și bieții fochiștĭ (chinezĭ) fură cuprinșĭ de o gróză teribilă. Toțĭ proroceau o mare nenorocire. In ḑiua a șésea a isbucnit în adevĕr o furtună. Marinarii și-au adus aminte de noii căsĕtorițĭ, și unul dintre ei propuse, ca tinerii soțĭ sĕ fiă aruncațĭ în valurĭ. Din fericire, căpitanul prinse de veste, duse pe tinerĭ în cabina sa, îi încuià acolo și puse de pază patru ómenĭ de ai sĕi credincioșĭ. Intr'aceea pe bord isbucnise deja revolta unei părțĭ din marinarĭ. Căpitanul cu alțĭ matrozĭ au făcut us de arme și numai așa au putut sĕ potoléscă pe cei resculațĭ. Cincĭ dintre ei au fost legațĭ în lanțurĭ și ținuțĭ astfel până când vaporul ajunse la Liverpool, fără ca furtuna sĕ-i fi adus vre-o stricăciune...

Literatură.

A apărut Nr. 7 (**Din viéța poporului**) al *Bibliotecii de popularisare*, editura *Ralian* și *Ignat Samitca*, Craiova. De astă-dată avem o traducere de trei nuvele ale celui mai original scriitor polonez, Alex. Swientochowski, traduse de d-l I. Hussar. Tendințele autorului erau de-a pune Polonia în legătură cu Europa apusană și de a rĕspêndi cultura internațională. Autorul este un scriitor variat și a scris și drame. Ca nuvelist e original și realist, și e firesc sĕ fie așa pe dată ce e în filosofie positivistă realismul lui Swientochowski e curat și tendința națională, care se vede la basa lui, e întrebuințată tocmai pentru a scóte la ivélă urmările triste ale luptei nenorocite dintre naționalitățĭ. Recomandăm cu plăcere cetitorilor noștri procurarea acestui interesant numĕr din Biblioteca de popularisare.

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 August 1895.

Renta ung. de aur 4%	123.10
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.80
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	124.60
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	102.80
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	122.—
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.10
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.75
Imprum. ung. cu premii	158.75
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	144.70
Renta de hârtie austr.	100.95
Renta de argint austr.	101 —
Renta de aur austr.	123.25
Losurĭ din 1860	155.—
Acții de ale Băncei austro-ungară.	1054.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	488.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	399.30
Napoleondorĭ.	9.62½
Mărcĭ imperiale germane . . .	59.35
London vista	121.50
Paris vista	48.10
Rente de coróne austr. 4%. . .	101.45
Note italiene.	45.80

Cursul pietei Brasov.

Din 13 August 1895.

Bancnote rom.	Cump. 9.58	Vênd.	9.60
Argint român.	Cump. 9.52	Vênd.	9.56
Napoleon-d'orĭ	Cump. 9.60	Vênd.	9.62
Galbenĭ	Cump. 5.64	Vênd.	5.68
Mărcĭ germane	Cump. 59.—	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump. 129.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump. 10.82	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1895.

Budapesta—Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Trenŭ român expr.	Tren de persón.	Tren accel.				Tren de persón.	Tren accel.	Tren de persón.	Tren român expr.	Trenu de persón.
10 —	8.05	8 05	8.05	2 15	pl.	Viena . . .	sos.	3.—	1 55	1.55	7.20	6.25
8.30	2.15	1 55	5.45	9.15		Budapesta		5.45	7.25	7.—	1.50	8.10
11.31	4 23	3.56	9.27	11.12		Szolnok . .		2.29	5.23	3 50	11.44	4.43
2.—	5.55		11 53	12.55		P. Ladány . .		12.05	3.46	1.21	10.03	2.17
3.42	7.08		1.48	2.12	sos.	Oradea-mare .	pl.		2.26	11.04	8.43	11.32
3.58	7.15		2.16	2.20	pl.		sos.		2.19	10.44	8.38	11.17
4.38	7.43		3 03	2.50		Mezö Telegd .			1.52	10.07	8.11	10.42
5.20	8.18		3.45	3.26		Rév			1.26	9 30	7.48	10.13
5.43			4 06			Bratca . . .				9.10		9.50
6.32	9.07		4.53	4.17		Ciucia . . .		5.40	12.47	8.31	7.08	9.19
7.16	9.37		5.32	4.50		B.-Huiedin		4.52	12.17	7.53	6.39	8.37
8.07			6.24			Ghârbău . .		2.55		6.53		7.37
8 34	10.37		6 59	5 55	sos.	Clușiu . . .	pl.	2.—	11.01	6 14	5.25	7.—
8.49			8 40	6.11	pl.		sos.	5.45	10 45		4.48	6.45
9.06			9.08	6.27		Apahida . .		5.18			4.23	6.27
10.14			10.40	7.27		Ghiriș . . .		3.53	9.23		3.—	5.21
10.32			11.25	7.50		Cucerdea . .		3.06	8.49		2.00	4.47
10.59			11.54			Uioara . . .		2.48			2.—	4.31
11 07			12.04			Vințul de sus		2.40			1.51	4.24
11.31			12.34	8.17		Aiud . . .		2.11	8 23		1.23	4.03
11.48			1.—	8.33	sos.	Teiuș . . .	pl.	1.45	8.06		12.54	3.42
12.25		11.40	1.40	8.38	pl.		sos.	1.10	7.59			2.49
12.52		11.55	2.17			Creciunel . .		12.39				2.24
1.06			2.35	9 09		Blașiu . . .		12.24	7 30			2.10
1.37			3.14			Micăsasa . .		11.48				1.38
1.52		1.—	3.34	9.42	sos.	Copșa-mică .	pl.	11.29	6 56			1.18
2.13		1.02	3 49	9.44	pl.		sos.	11.14	6 54			1.01
2.32			4.11	9.59		Mediaș . . .		10.55	6.41			12.46
3 04		1.39	4 48	10 22		Elisabetopol .		10.21	6 20			12.16
3.47		2.13	5 27	10.51		Sighișora . .		9.42	5 53			11.39
4.09		2.28	6 10	11.12		Hașfalĕu . .		9.13	5.33			11.17
5 34		3.30	7.50	12.26		Homorod . .		7.45	4 27			10.02
6.12			8.30	12.58		Agoștonfalva .		7.03	3.53			9.22
6.41		4.16	9.03	1.15		Apața . . .		6.36	3.37			8.57
7.16			9.38	1.34		Feldióra . .		5.58	3 16			8.23
8.--		5.07	10.25	2.09	sos.	Brașov . . .	pl.	5.08	2.45			7.43
	11.—	5.14		2 19	pl.		sos.	7.01	2.18		10.26	7.01
	12.26	5 59		3.01		Timiș . . .		6.—	1 42		9.39	6.—
	1 11	6 29		3.31		Predeal .		5 11	1.12		9.12	5.11
	8 30	11.25		9.30	sos.	Bucurescĭ . .	pl.		8.35		5 .35	

Cucerdea — Oșorheiu — Regh.-săsesc.

Trenu mixtu	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenu de persón				Trenu de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenu mixtu
2.25	8.10	3.11	8.59	pl.	Cucerdea . .	sos.	7.41	2.36	8.31	1.18
3 14	8.51	3.52	9.40		Ludoșŭ . . .		7.03	1.58	7.43	12.32
5.07	10.27	5.26	11.11	sos.	Oșorheiu . .	pl.	5.30	12.25	5.50	10.35
5.40	10.42	5.36		pl.		sos.	5.18	9.25	5.04	10 —
7.19	12.21	7.19		sos.	Regh.-săs. . .	pl.	3.50	7.49	3.25	8:25

Ghirișŭ—Turda

trenu de persón.	trenŭ mixtu	trenu mixtu	trenu de persón.		trenu de persón.	trenu mixtu	trenu mixtu	trenu de persón.
7 33	11 —	4.—	10.19	Ghiriș	5.10	10 30	3.30	9.12
7.53	11.20	4-20	10.39	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Copșa-mică — Sibiiu — Avrigŭ — Făgărașŭ

trenŭ de persón.	trenu de persón.	trenu mixtu				trenu mixtu	trenu de persón	trenŭ de persón.
2.20	11.34	7.10	pl.	Copșa mică .	sos.	9.34	6.20	12.35
3.57	1.03	8.59		Ocna . . .		8.11	5.12	11.01
4.19	1.25	9.15	sos.	Sibiiu . . .	pl.	7.44	4.49	10.36
4 36	1.46		pl.		sos.	7.28		8.33
6.16	3.31			Avrig . . .		6.02		6.54
8.42	6.08		sos.	Făgăraș . .	pl.	3.28		4.05

Simeria (Piski)—Hunedóra

trenŭ mixtu	trenu mixtu	trenu mixtu	trenu mixtu		trenŭ mixtu	trenu mixtu	trenu mixtu	trenu mixtu
6.15	11.35	4.25	10.29	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12 20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Brasov—Zêrneștĭ

trenŭ mixtu	trenŭ mixtu	trenu mixtu		trenu mixtu	trenu mixtu	trenu mixtu
8.35	4.55	9.15	Brașov	7.36	1.29	8.31
10.28	6.36	10.35	Zêrneștĭ	6.06	12.05	7.20

Mureș-Ludoș—Bistrița

4.—	9.10	4.20	Mureș-Ludoș	6.46	7.21
7 07	1.01		Țagu-Budatelicŭ . . .		4.15
9.59	4 55		Bistrița		1.16

Arad—Timișóra

6.20	11.30	5.	Aradŭ	10.43	3.44	10.55
7.08	12.47	6.14	Vinga	9.42	2.40	10.11
8.01	2.05	7.39	Timișóra	8.20	1.12	8.15

Careii-marĭ — Zelău

trenu mixtu	trenu mixtu		trenŭ mixtu	trenu mixtu
5.30	4.15	Careii-marĭ . .	9.06	7.—
10.17	9.18	Zelău	4.20	3.01

Sighișora—Odorheiu-sĕcuesc.

trenu mixtu	trenŭ mixtu		trenu mixtu	trenu mixtu
3.22	11.08	Sighișora . . .	9.51	5.32
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc.	7.15	3.—

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadrațĭ cu linii mai negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.